

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

תוכן

- א. כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום ... בדברים הנעשין בבגדי לבן מבפנים 1
- ב. הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר 2
- ג. ואם עד שלא גמר את המתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור בתחילה מבפנים 3
- ד. וכן בהיכל וכן במזבח הזהב שכולן כפרה בפני עצמן 3
- ה. קטורת שחפנה קודם שחימתו של פר לא עשה ולא כלום 4
- ו. צורך פנים כפנים דמי 4

דף ס.

א. כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום ... בדברים הנעשין בבגדי לבן מבפנים

כל עבודות שעובד הכהן הגדול¹ בבגדי לבן ביום הכפורים לפנים מן ההיכל כלומר בקודש הקדשים², צריך לעשותן על הסדר שנתבאר עד כה, ואם הקדים בהן מעשה לחבירו לא עשה כלום. אך מה שבחזן כלומר עבודות הנעשות בהיכל ועזרות, אין אלו מעכבין עליו לפסלו³. לפיכך הגרלה ווידוי ושפיכת שירים וכל מתנות הפרכת ומזבח הזהב אם הקדים להן דבר מאוחר

¹ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ה הלכה א

² לכאורה פסק כר"י אך ברמב"ם לפנינו איתא "בפנים בהיכל" משמע דלא כר' יהודה שרק בקודש הקדשים אך עיין לח"מ שהוכיח מהגמ' זבחים שעבודות שבהיכל אינם בכלל זה ולכן גרים כמש"כ. ועיין באבן האזל כאן שכתב דאף קודש הקדשים קרוי היכל כדאיתא ברמב"ם בית הבחירה א, ה. ובפנים בהיכל פ"י הכי פנימי בהיכל דהוא קודש הקדשים.

³ רש"י בסוגיין

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוּמִי

מסכת יומא

אין אלו מעכבין עליו לפוסלו. וי"א⁴ שאף בהזאות על הפרוכת שבהיכל דינם כן⁵. וי"א⁶ שכן הדין בכל עבודות בבגדי לבן שבהיכל.

ב. הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר

הקדים דם השעיר⁷ לדם הפר בקדש הקדשים, אפי' התחיל ליתן מדם הפר ולא גמר עבודתו והתחיל ליתן מדם השעיר אזי נפסל שהרי צריך שיקדים כל מתנות הפר לשחיטת השעיר⁸, כיצד יעשה יזה מדם הפר כמצותו ואחר כך יביא שעיר אחר וישחוט אותו ויזה מדמו בקדש הקדשים כמצותו ויפסל הראשון.

הקדים דם השעיר לדם הפר במתנות שבהיכל, על הפרוכת י"א שמעכב ויחזור ויזה מדם השעיר פעם שנייה לאחר דם הפר⁹. וי"א¹⁰ שאינו מעכב ואינו רשאי לחזור ולהזות.

⁴ חידושי הגר"ח כאן ליישב לשון הרמב"ם הנזכר, שכתב "והזאות שעל הפרוכת שהוא מן המזבח הפנימי ולפנים דינן כפנים דחוקה כתיב בהו וסדרן מעכב אף לר", והזאות המזבח עצמו דינן כחזן דלר"י לא נאמר בהן חוקה ואין סדרן מעכב". ובאבן ישראל כאן שכתב שהסוגיות הלוקות

⁵ כ"כ ישועות מלכו בדעת הרמב"ם "שלא בדברי רבותינו הכ"מ והלח"מ שהבינו בדעת רבינו דהלכה כר' יהודה אלא דס"ל לרבינו דהלכה כר' נחמיה והיינו מעמא כיון דאסיקנא ביומא דף ס"א דהא דקתני אם הקדים דם שעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר אחר דם הפר ואוקימנא בש"ס דאירי במתנות שבהיכל א"כ על כרחך כר"נ דאפי' עבודת שבהיכל סדרן מעכב וכיון דסתמא במתניתין ומחלוקת בברייתא הלכה כסתם מתניתין. ומ"ש רבינו דוקא בדברים הנעשים בהיכל אף על גב דלר"נ לכאורה אף הנעשה בעזרה בבגדי לבן סדרן מעכב לק"מ דהא עבודה הנעשה בבגדי לבן כחזן אינו אלא וידוי ראשונה על הפר הגרלה וידוי השניה על הפר בהדיא אמרינן ביומא דף ל"ט: דאפי' לר"נ דאמר כל דברים הנעשים בבגדי לבן סדרן מעכב מ"מ הגרלה לאו עבודה היא ואיכא מ"ד לא מעכב ואפי' למ"ד מעכב י"ל דכסדרן לא מעכב כדמסיק שם בלישנא בתרא ומכל שכן וידוי כיון דתניא התם דלא התודה כשר דלאו עבודה היא פשיטא דסדרן לא מעכב, שוב התבוננתי בדבר ונראה לפענ"ד ברור בדברי רבינו ז"ל דס"ל לחלק בין עבודת הפרוכת לעבודת מזבח הזהב אף על גב שגם היא היתה בהיכל והכי דייקא לישנא דרבינו ז"ל שכתב בהל' ד' הקדים דם השעיר על דם הפר במתנות שבהיכל על הפרוכת הרי בהדיא דוקא על הפרוכת קאמר והיינו מעמא דהא בש"ס יליף דמקום שמכפרין בו פעם אחת בשנה וזה אינו אלא בפרוכת אבל מזבח הזהב בכל יום מקטירין עליו"

⁶ תוספתא פ"ג דיומא מובא להלן. ובר"ב במשנה כאן וצ"ל דהרע"ב יפרשו מקום שחובה על כה"ג לכפר בו בדמים אחת בשנה, והיינו גם ההיכל שבשם מזה מדם הפר והשעיר על הפרוכת ועל מזבח הזהב. ועיין ערוך השולחן העתיד הלכות עבודת יום הכיפורים סימן קסג סעיף ב שלמד כן גם בדעת הרמב"ם

⁷ רמב"ם שם הלכה ד

⁸ הר המוריה שם

⁹ וכתב הלח"מ שם ה"א "ואע"ג שאינם עבודות מכפנים שהרי בהיכל עשויים, כיון שאפשר לחזור ולהזות אף על גב דבדיעבד שפיר דמי לא מקרי בדיעבד כיון דאיכא דם דיכול לחזור ולהזות". ועיין בישועות מלכו שהקשה "לא ידענא מאי קאמר כיון דכבר יצא מה בכך שיחזור ויתן בודאי אינך לאו מצוה הן ואפי' לדעת התוס' (דבעושה מצוה שתי פעמים) דאינו עובר על בל תוסיף מ"מ מצוה ודאי ליכא". וכעין זה הקשה בהר המוריה שם הלכה ד

¹⁰ שיטת רש"י שאין מעכב עבודות שבהיכל וממילא גם אינו רשאי להזות שהרי דם זה עתה מיועד למתן שבע וארבע על מזבח הזהב.

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

י"א¹¹ שאם הקדים מתן שבע למתן ארבע במזבח הזהב, יחזור ויתן מדם מתן שבע אחר מתן ארבע.

ג. ואם עד שלא גמר את המתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור בתחילה מבפנים

נשפך הדם¹² עד שלא גמר מתנות שבקדש הקדשים, יביא פר אחר או שעיר אחר וישחוט ויחזור ויזה בתחלה בקדש הקדשים, ואין מצרפין ההזאות שמקודם דמפר אחד אמרה תורה ולא משנים וכן בשעיר יביא דם אחר ויחזור ויזה בתחילה בקדש הקדשים.

ד. וכן בהיכל וכן במזבח הזהב שכולן כפרה בפני עצמן

גמר מתנות¹³ שבקדש הקדשים והתחיל במתנות שבהיכל ונשפך הדם עד שלא גמר א"צ להתחיל מקדש הקדשים דזה כבר נגמר, אלא שחט פר אחר ויתחיל ממתנות שבהיכל בפרכת.

גמר מתנות שבהיכל והתחיל ליתן על מזבח הזהב ונשפך הדם עד שלא גמר, ישחט פר ושעיר אחר ויערב הדם ומתחיל מתחילת מתנות המזבח ולא מהיכל ומלפני ולפנים שכולן כפרה בפני עצמן הן. כלומר שמתנות כל מקום כל אחד בפני עצמו הוא¹⁴.

אולם אם נשפך במתנות מזבח הזהב בין בשל הקרנות ובין של אמצע המזבח נחשב כאחד וצריך להתחיל מהקרנות.

דף ס:

¹¹ כ"ה בתוספתא פ"ג דיומא והביאו בהר המוריה כאן ולפי הלח"מ הנזכר ודאי שיחזור ויזה שהרי יכול להזות ולא חי בדיעבד וכן אי פסקינן כר' נחמיה וכמש"כ בישועות מלכו הנ"ל ודאי שיחזור ויזה.

¹² רמב"ם שם הלכה ה

¹³ רמב"ם שם הלכה ו, ז

¹⁴ ויש בזה שאלה, והרי התורה אמרה שמפר אחד יזה לפני ולפנים ובהיכל ובמזבח הזהב ואיך יזה משני פרים כשגמר מקום אחד כמו שנתבאר. ונראה דלזה דקדקה המשנה לומר שכולן כפרה בפני עצמן הן, כלומר דכתיב: וכפר את מקדש הקדש, וזהו לפני ולפנים ודרשינן (סא, א): וכלה מכפר את הקדש זה לפני ולפנים, אהל מועד זה היכל, מזבח כמשמעו, מלמד שכולן כפרה בפני עצמן הן ע"ש, הרי גילתה תורה שמקום שנגמרה הכפרה אם אירע סיבה במקום אחר ונצרך פר מהדש לא תחזור עוד פעם על הקודם. ערוך השולחן העתיד שם סעיף יב

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

ה. קטורת שחפנה קודם שחיטתו של פר לא עשה ולא כלום

גמר מתנות¹⁵ המזבח ואחר כך נשפך הדם אינו צריך להביא דם אחר, ששפיכת השירים על מזבח החיצון אף מהדמים הפנימים אינם מעכבין.

ואם דם הפר הוא שנשפך קודם שיגמור כל המתנות הרי זה מביא פר אחר, ויחפון קטרת פעם שנייה אחר¹⁶ שחיטת הפר, ויקטיר הקטורת ואחר כך יביא דמו ויזה ממנו. שקטרת שחפנה קודם שחיטתו של פר לא עשה ולא כלום.

ו. צורך פנים כפנים דמי

קטרת שחפנה¹⁷ קודם שחיטת הפר לא עשה כלום, אף על פי שהחפינה בעזרה, צורך פנים בעבודת פנים היא, וכן שעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר לא עשה כלום, אף על פי שהשחיטה בעזרה, הרי דמו נכנס לפנים.

¹⁵ רמב"ם שם הלכה ח

¹⁶ כפי שתיקן הגירסא בערוך השולחן העתיד שם סעיף יג

¹⁷ רמב"ם שם הלכה ב